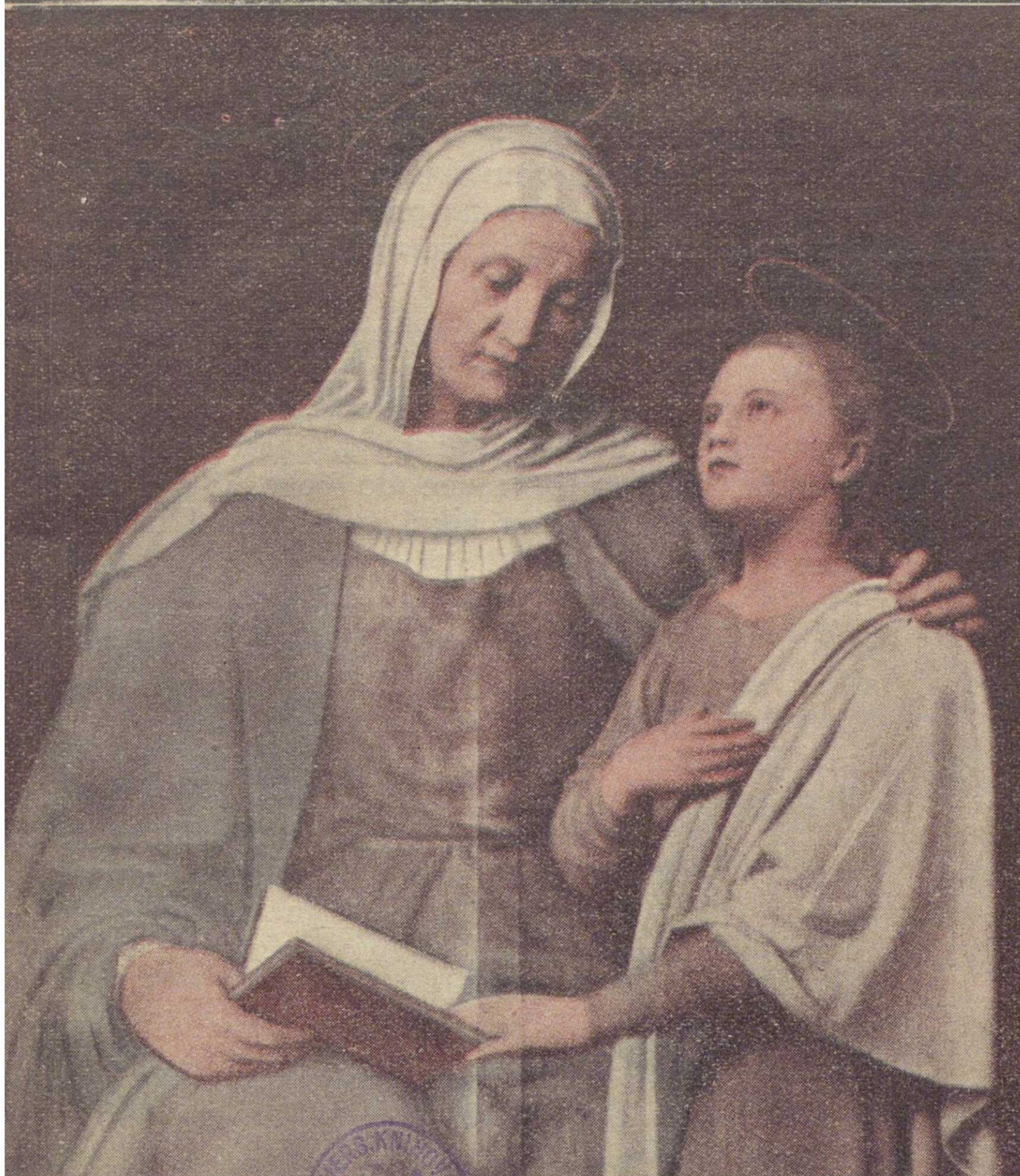

B LI Ž Š E KO C H R I S T U Č. 13 • C I N A 50 H A L.

NAJBOLŠA LASKA

Ž ľubvi do Ĺitiny.

Margareta Okienova oddalasja za vdovcja Franciřka Boska, chudobnoho, ale pobořnoho muřa. Margareta sama ne prinesla muřovi majetok, ale cinņijřoje od hrořej: piľny ruki i ľuboje serdce.

Pobořna para neradovalasja dovyho svojemu řřastu. Muř procholodivsja i dostav nahloje zapaleňa lehkich. Na smertelņoj posteli kazav řoņi: „Pozeraj, Margareta, jaku lasku daje meņi Boh. Kliče mene do sebe v pjatnicu o treťoj hodiņi v tom viku, v kotrom On sam umer.“

Po smerti muřa dľa vdovici Margarety nastali řařki řasy. Bulo to po dovhich napoleon-skich vojnach, v Italiji vsjudi bula bida i nuřda. Margareta bula řona, jakich ne je mnoho: do praci jak ohoň a rozumna, ticha, laskaťa. Mohla ľahko oddatisja i mnohi radili řeji, řčoby oddalasja: „Ne vyřijeř bez muřa z trjoma sirotami i z staroju svekroju.“ Margareta jinakře rozdumovala. Za roskořami řikoli ne tuřila. Praci ne bojalasja. „Mořu vyřiti sama, tak ľipře mořu staratisja o svojich sirotach, Boh i Presvjata Ĺiva meņi pomořuť. Moloda vdovica ne choče oddatisja z ľubvi do řitej, řčoby dajak ne

dostali nedobroho otčima. Či ne je to krasna rič?

Na peršom míšti stalo jeji na serdcju dobro d'itej, trjoch chlopciv: najstaršoho, nevlasnoho Antonija i dvoch vlasnych: Josifa i Ivanka, kot-ri ne mali aňi dva roki.

Dekotra vdovicja radše by dala d'ita do si-rotincja, liš ščoby mohla oddatisja. Margareta Boskova z ľubvi do d'itej zreklasja supružestva. Spravdi takich materej ne mnoho!

Margareta i jeji svekra.

Nebiščik lišiv Margareti ne liše tri siroty, ale ješče i svoju staru a chvoru mamku. Ščo me-ňi do neji skazala by ne odna žona, naj ide mezi ľudej. Margareta ne bula taka. Svekru čestovala ne liše jak staršu od sebe, ale i jak mamku svo-jeho nebiščika muža. Sanovala jeji jak chvoru osobu, znajuči, ščo chvori obl'ubleňi u Isusa Christa.

Koli dakoho ľubime, ľubime i vsich ľubych toji osoby. Margareta ne lišeň ne robila krivdu svekri, ale radilasja z neju o vsem a jesli svekra ščos inakše dumala, Margareta popustila. Z očej svekry vyčitala, ščo ona by chořila i zaraz to spovnila. Jesli išla na jarmarok, to na svekru vse pamjatala z dačim. Nevisty porovňajte svo-je povedenije k svekram. Či i vy jich tak ľu-bite? Svekry, či žijete tak, ščoby nevišta vidila vo vas svoju mamku?

Bez lajaňa — bez lajok.

Margareta ne chodila do školy, tomu ne znala čitati, písati. Odnak dıtej vychovala tak, ščo aňi učena paňija ne mohla by to ľipše zrobiti. Chlopciv ne rozpestila, jak to zvykli robiti materi z meňšimi dıťmi. Ani ne lajala i ne kričala na nich. Ne bila jich, ale aňi ničoho jim ne darovala. Zasmijalasja iz serdcja, koli chlopci šcos veseloho zrobili, ale ne terpila ňijaku neposlušnosť abo upertosť. Nad malovažnymi ošibkami, do kotrych chlopci zvyčajno upadajuť, zaperla oči, ale pilno uvažala na spravdi zly naklonnosti chlopciv a od počatku prostila, ščo chililosja do zloho. Nesterpila u nich obhovoreňa, obmovleňa, vybuchi pomsty, zavisti. Najstaršij Antonij jeji nevlasnyj syn, buv zavistlivyj, na pomstu naklonnij, menších bratov ne ľubiv, často jich biv. Raz buv dobryj, raz zlyj; jak najstaršyj ľubiv rozkazovati. Druha mačocha nesterpila by to nevlasnomu synovi, ščoby zbytkovavsja nad jeji vlasnymi dıťmi. Vybila by jeho dobre, abo vyhnala z domu. Margareta mohla tak zrobiti tym skorše, bo bula duže silna a Antonij spravdi zasluživ sobi palicju. Margareta znala inšyj sposob, jak zlomiti upertosť nadutoho parubčeka. Odnoho razu večer molilisja spoľno. Toho dňa Antonij znov pomučiv svojich meších bratov. Margareta odložila karu na večer pri spoľnoej molitvi. Jakraz vsi molilisja holosno - naholos: ostavi nam dolhi naša... Margareta ostro rozkazala: „Antonij,

ty buď ticho, ty ne kaži toti slova!“ Čomu? zvidavsja chlopec. „Taž toti slova suť v molitvi Otče naš. Naj buduť tam, ale ty ne smiješ jich kazati.“ Čomu? „Zato, bo ty ne chočeš otpustiti svojim braťam a ty na nich zlyj. Antonij začav prositi z plačom: „Mamko, otpusti meňi, ščo ja provinivsja.“

Inšym razom Antonij tak zabuv o sobi, ščo podvihnuv ruku na mamku i zakričav zlobno: „Ty mačocho...!“ Dobroje i nižnoje serdce Margarety zaboľilo, ale ona znala sobi rozkazati. Spokojno, ale seriozno skazala rozpuščenomu: „Antonij, ja tebe ľubľu, bo ty dítina mojeho dorohoho nebiščika muža, ale tvoja zloba robiť tebe zlym. Seho ja od tebe ne zaslužila.“ Spokojny slova, vychodači iz ľuboho serdca vplyvali na tverdu naturu Antonija, jak studenyj obklad na rozpalenu holovu. Antonij davsja do plaču.

Vidiš, mati, jak treba vychovati dítej? Bez postojannoho krikú i nerozumneho lajaňa, ale ješče i bez bitki.

Nasampered treba, ščoby mati žila tak, aby dítu ju čestovalo. Ty sama ne smiješ otdatisja hricham, vybuchati v hňivu, hovoriti nekrasny slova, obhovorjuvati, obmovľati i podobno. Jak ty žadaješ od dítiny, ščoby bulo svjatoje, koli ty sama povna ošibok i hrichov a dítu o tom znaje. Potom maješ zavesti spoľnu molitvu večerami jak Margareta a pri nej, jak Margareta napominaj dítej. Možeš dítinu i udariti, ale to vže posľidnoje sredstvo, koli vže dítu spravdi

zly a tvoji ščiry napominaňa ničoho nepomohli. Biti holovno chlopciv, to liše otcevi — ňaňkovi naležiť.

Maješ molitisja za dĭtej. Prosi často Ducha svjatoho, ščoby tebe Sam učiv vychovuvati dĭtej. Tajna supružestva daje rodičam lasku, ščoby znali dĭtej vychovuvati, ale mnoho rodičej dostane toji laski duže malo, bo prinimali tajnu supružestva može i v staňi hricha. Holovno hotovilisja na svaďbu, na hostinu, ale dušu zanedbali. Margareta ne čerpala svoju mudrość iz knižok, ale z molitvy i z propovidej svjaščennikov, kotrych vse uvažno sluchala. Robi tak i ty. — U nas koždy durna bida ženeťsja za stanom supružestva a potom majeme i durny dĭti. Taka lehkomyslena dĭvka i grobijan parubok, lajďak, nevychovajuť nam blahi dĭti.

Jak priučovala Margareta dĭtej do praciroboty? Margareta vyznačovalasja velikoju siluju. Robila koždy mužesku pracju-robotu; orala, kosila, nosila ťažki michi, tak ščo neraz mužij nej nedokazali. Na pracju-robotu nenarikala. Virila, ščo Boh naloživ čolovikovi ťažku robotu, jak pokutu za hrich v raju. Margareta podčiniłasja toj pokuťi i ľubila jeji. Ljubov do praciroboty zaskipila do serdcja svojich dĭtej. Ona ne z tych materej, kotry škodujuť svojich i za nich robľať vsjo na jich vlasnu škodu. Najmenšyj Ivanko, mav ledvy čotyri roki, ta vže dostavav robotu: molotiv len. Potom pomahav staršym braťam; rubav derevo, zamitav chľiv, čerpav

vodu, chodiv do ľisa na drevo i podobno. Koli Margareta išla iz domu na torh, nasampered dala dťam pracju. Koli vernulasja do domu, zaklikala: „Antonij, Josif, Ivanko, choďť sjudy i ukaŹť svoju pracju.“ AŹ potom dostali od materi dejakij darunok.

Nešťasta našich dťej je to, ščo rodiči jich ne priučujuť postojannoj praci. Dekotry dťi vi-diš bavitisja cilyj deň. MoŹe ne je dľa nich Źad-noj roboty? Z tych dťej ņikoli nič dobroho ne bude. To buduť ľinuchi, vično nespokojni i vično narikajuči. Dohľadaj, ščoby dťi naučilisja choť liš školnu zadaču, kotru nadav jim učitel'; daj jim dajaku menšu pracju-robotu, choťaj inakše ne je na nej potreba, liš zato oby dťi privykali na robotu. DuŹe škoduješ dťej, ale oni jak vyrostuť, naŹenuť tobi strachu...

Jak učila Margareta dťej na samoodrečeňa?

Margareta ľubila svojich chlopciv. Choťila z nich mati dobrych christijan, zato jich učila jadru christijanskoho Źita od mala: to je samood-rečeňasja. Chlopci musili v zimi, v ľiťi skoro vstavati. Margareta hovorila: Za koŹdu minutu nepotrebnoho sna moŹeme zyskati v nebi ve-liki zasluhi. Rano jili vsi za cilyj rok liš suchij chľib.

Spali na solomjaniku napchatom kukuričan-kojou. Koli pozdňijše Ivan vŹe jak bohoslov pri-ňis do domu matrac, mati ne pozvolila jemu na

nem spati. Kazala: Ty ne znaješ jaku budúnosť hotovať tobi Božoje providinije, tomu neprivykaj na vyhodnoje žita.

Margareta to ne robila iz skuposti, jak dekotri lude, skryvajuť hrošy doma u ladach a jich domašni bidujuť. Margareta bula ščedra i rada davala žebrakam, ale tvrdoje žita lubila iz viry. Choťila buti podobna chudobnomu Isusovi, kotryj v domi nazaretskom iz svojeju Najsvjatijšoju Maťirju i svjatym Josifom veli duže tvrdoje žita. V toj dumci kazala svojemu synovi Ivanovi, koli on vže buv svjaščennikom: „Synu, koli budeš bohatyj, ja do tebe na faru nevstupľu. Ja narodilasja chudobnoju, jak chudobna ja žila i jak chudobna choču umerti.“

Vidiš pravdivu christijanku, kotra lubiť terpiňňa i zaskipluje ľubov terpiňňa dítam. Teper rodiči majuť inakšij pohľad. Kažuť, naščo nam dítaj, aby buli žebrakami? Tak hovorjať rodiči, kotri deržaťsja za dobrych christianov, ale hľadajuť ščasta v rozkošach jak pohane i v bohatstvi. Pravda to teper bida z dítmi, bo rodiči jich hodujuť i oďahajuť jak koroľevičov. Opovidav meňi oden urjadnik, socialista, jakoje u nich bulo svjato, koli dostali rožčok abo kovbasku. Jich otec buv robotnikom na želiznici. Teper chlopec toho urjadnika ne choče jisti (šunku) šovdar na podvečerok. Potom čudujuťsja, ščo rodiči bojaťsja bolše dítaj... Rodiči z bolšoj časti sami vinovaťi, ščo tak pešťat dítaj. Nekupuj dítam vsjo, ščo druhi majuť

1 zderžuj jich od zavisti. Uči jich od maleňka odrečisja.

Jak vychovala Margareta dítě na pobožnost.

Rodina Boskovych molilasja denno večerami spoľno. Denno pjať holosov klikalo do Otcja v nebi o chľib, lasku i otpuščeňa. Margareta ne uspokojilasja liš iz spoľnoju molitvoju. Ona využila koždyj slučaj, oby vzbudila u chlopciv ščiryj strach Boha, vďačnosť i ľubov ko Nemu. Často jim prihadovala: Děti Boh vas vsjudi vi-diť. Dekoli ja ne je z vami, ale On je vse z vami. Chlopce buli peresvidčeňi, ščo mati ho-voriť pravdu, bo ona bojalasja Boha. Děti ňikoli ne vidili její rozložčenu, nervoznu. Ona vse bula odnaka ticha; často spivala krasnym ho-losom pobožny pisni. Její duša bula povna Bo-hom. Jak sama use bula zlučena z Bohom i ľahko zaľitala dumkami do neba, tak učila dítý. Večerami sidili vjedno i pozerali na nebo zasi-janoje zvizdami i chlopce projavľali radost, mam-ka kazala: „Jak krasno musiť buti u nebi.“ Jesli na vesňi moroz abo v ľiťi (hrad-ľadovec) zniš-čiv cilyj urožaj, mamka napominala chlopciv: „Musime pokoritisja pered Hospodom Bohom. On je Pan! On dav urožaj i znovu vzjav jeho.“

Koli v zimi vsi sidili pri teploj peči, de horjiv veselyj ohoň a von šaljiv viter i bubnovav na oknach, mamka zvorušena kazala: „O dítí moji,

jak my majeme ľubiti Boha, kotryj nam daje vsjo ťťo potrebno. On je pevno nať Otec.“ To- ho potrebnoho u nich bulo spravďi malo. 1815 i 1816 roki buli ďľa jich kraju (Piemont) duťe prikry. Pozďni morozy i suchota zniťili majťe cilyj uroťaj. Margareta raz spravďi nemala ťťo dati ďiľam. Dva dňi holodovali. Ať oden muť iťov sam na jarmarok kupiti jim chľiba, choťaj by koľko stav. Ale niľto nechoťiv prodati. Margareta vťe neznala do kotroho svjatoho ober- nutisja, ťťoby jim dachto pomoh. Jeťťe posľid- nyj rať pozberala ďitej: „Moľim Boha, aby nas prosvitiv, ťťo robiti.“ Prichodilosja umerti z holodu. V chľivi stojala korova s teľatkom. Pro- dati ľahko, ale ťťo potom? Pomolivťisja, iťla do chľiva, zarizala teľa i tak mali na daskoľko dňi poťivy. To pojasňovati ne treba. Naťi nevisti porovňajte vy svoj sposob, jak uľite ďitej na poboťnosť? Vy jich moťe v zlosti bjete, ťťo ne- choťať molitisja i tak od poľatku vykľicete u ďitej nenaviť do molitvy. Kotra z vas ľasťijťe ľerez deň prihadaje ďiľam Hospoda Boha tak milo, jak to robila Margareta? Koli mati rado zaliťiť molitvu rano, abo veľer i malo daje na molitvu, naj neľekaťe, ťťo ďiti buduť leťiti za molitvoju.

N e ď i ľ a .

V neďiľu oďahala ďitej tak ľisto i milo, ťťo radoť bula na nich podivitisja. Nechoťila

z nimi paraditisja. Margareta bula duže pobožna, jak aby tišilasja takim hlupstvom. Ješče i dıtej varuvala od toho. Ďiti — kazala, či znajete, čomu ja vas dnes krasno ođahaju. Neđiľa je deň radosti dľa koždoho christijanina. Choču, ščoby vy svoju radosť z neđiľi ukazali na vňi krasnoju odežoju. Choču, aby krasnoje plaťa prihadalo vam krasu vašich duš. Naščo vam krasnoje plaťa, koli vy dušu svoju oskvernite hrichom? Zmahajtesja use, ščoby Boh mav z vas radosť, ale nedavajte ničoho na ľudsku chvalu. Ona budiť liše hordosť. Lude kličuť vas anhelami, buďte vse jak anhely, holovno v cerkvi. Moľitsja tam pobožno, neohladjtesja, nerozmovľajte, Isus z prestola na vas pozeraťje i bude z vami spokojnyj.

Koli chlopci rano poslužili Bohu, mati pozvolila jim po obidi pobavitisja. Najmolodšyj Ivanko znav prekrasno bavitisja: zavisivsja nohami na motuz i tak hojdavsja, znav zabiti kurja i znov oživiti i mnoho podobnoho tak, ščo i v mišti mav mňoho prihladačov. V jeho malom rodnom seli žiteli vďačno prišli poradvatisja jeho produkcijam — štukam. Mati rada dala na to pozvoleňa, bo mala jeho pered očami a Ivanko buv duže pobožnyj. Koli pobaviv narod, vyzvav jich, ščoby daščo pomolilisja i povtoriv vsjo, ščo čuv rano v cerkvi na propovīdi. Margareta iz svojimi dıťmi ukazuje nam sposob, jak dobre svjatkovati neđiľu. Ďitina može i

pobavitisja, ale vse z miroju a peršoje je služba Boža, Utreña, Večerña.

Jak lahko privykaje naš narod msto nedilnych otprav, choditi na shromaždenija, prochodžeña, polovačku i podobno. A ščo boljše sidiť u korčmach i baviťsja, abo ležiť okolo cerkvi. Strach pozerati, jak mnogi nedobre povodaťsja u cerkvi i odchodať, jak by Služba Boža bula tanečnoju zabavoju, abo podobnym.

Rodiči majete dítam tverdo rozkazati, jak majuť povoditsja v domi Božom, ščo majuť tam vyderžati do koncja. Doma zvidajtesja jich, ščo čuli na propovidi i karajte jich za nedobre povodžeña v chrami Božom.

Dbajte o tom, aby dorostajuča molodež v nedil'u po otpravach bavilasja na publicnom misti pered vašimi očami. V nedil'u večer zojditsja cila rodina doma. Mamki prihotovit ščos dobroho, aby diti radovalisja. Zaspivajte sobi daščo, pohovorit, pomoliťsja naraz. Probujte jak milo, koli braťa žijuť v jedno.

Jak prihotovľala Margareta dítej do peršoho svjatocho pričaščeña.

Marny suť vsi slova, koli Boh ne daje svoju lasku. Totu Božu lasku čerpajeme iz molitvy a šče boljše iz svjatyh Tajn, peredovsim iz sv. spovidi i iz sv. pričaščeña. To znala duže dobre Margareta. Ona ne škodovala času,

aňi hrošej, aby holovno deň peršoho svjatoho pričaščeňa buv dítam pamjatnyj. Jake bude jich perše pričaščeňa, taki buduť zvyčajno vsi pričaščeňa. Margareta sama učila doma katechizm. Ne lišeň molitvu pered spovidu. Choťaj do školy bulo daleko a Margareta potrebovala chlopciv doma, zato pered spovideju i svjatym pričaščeňem posylala jich na katechizm, aby otec duchovnyj dopovniv jeji nauku. V deň svjatoho pričaščeňa dala chlopcjam voľnyj čas, choťaj buv robotnyj deň. V toj deň mali odpočinuti sobi i oddatisja bolšoj pobožnosti. Choťaj chudobna bula, kupila dítam katechizm, bo znala, ščo bez katechizmu ťažko učitisja religiju.

Mnohi rodiči dumajuť, ščo nadarmo vydajuť hroši koli obstarajuť dítam katechizm. Jak raz z katechizma učaťsja diti, jak majuť Boha ľubiti, ale i rodičov čestovati, slovom učaťsja dobre žiti. Kupiti ditiňi katechizm i uvažati, aby dítu tomu naučilosja i posla toho žilo, ľipše oplatiťsja, jak skladati hrošy na veliku častku synovi.

Peršoje svjatoje pričaščeňa dítej robim jak najslavňijšoje.

Zlyj primir.

Škola, vojsko i zľi prijateli skazili neodnoho parubka, jak huselnici krasnu skipku. Zla

prijateľka je jak červačok, kotryj požere červonu rožu, pobožnu dīvočku.

To znala dobre Margareta, tomu choronila dītej pered zlymi prijateľami-kamaratami, jak pered ohnem. V malom seli, de žili, ne bulo mnoho zlych chlopciv. Ale i meži malo ovečkami use najdeťsja odna nezdorova. Margareta uvažala na vsich chlopciv, na jich besidu, jich povodžeňa i za svit nechoťila pozvoliti, aby jeji chlopci z takimi bavilisja. Use musili napered prositi pozvoleňa, ščoby mohli iti bavisja. Mati zvidalasja „z kim?“ Koli chlopci nazvali de-kotroho, kotryj nedavav dobryj primir, mati odvážno zaboronila: Ňi! Diti musili ostati doma. Koby koždy mati robila tak od počatku.

Uspich christijanskoho vychovaňa.

Malo kotra mati može pochvalitisja takim uspichom, jak Margareta. Ona vsich dobre vychovala. Nevlasnyj Antonij nehodivsja z bratami čerez majetok. Mati musila jemu vyďiliti častku, aby buv pokoj. Potom Antonij stavsja česnym, rozumnym čolovikom. Susidi duže jeho považali. Pravi tak živ druhyj syn Josif, jak česnyj pobožnyj gazda. Najbolšu radost mala z najmolodšoho syna Ivanka. On poborjujuči veliki ťažkosti vyučivsja za svjaščennika. Choťaj mav naraz dostati krasnoje misto, jak grofskij duchovnik, nepriňav to misto a radše vybrav sobi žiti v chudobnosti. Požertvovavsja

vychovaňu chlopcov. Založiv na tu ciľ čin Sa-
lezianov, teper zahaľno znannyj po cilom svi-
ti. Živ svjato, vže za žiťa oslaviv jeho Boh ču-
dami. Koli i po jeho smerti stavalisja čuda
jeho chodatajstvom, zastupnictvom, svjata Cer-
kov dala jeho žiťa osnovno vysľiditi a potom
proholosila, ščo treba jemu česť otдавati jak
svjatomu. To svjatyj Ivan BOSKO.

Ňiskolko porad dla materěj.

Vychovuj dťitej v pobožnosti. Nauči jich
osnovny pravdy viry svjatoji ješče pered tym,
jak by začali choditi do školy. Zato často i
často zvidajsja jich: Kolko ješť bohov? Od-
povid': oden ješť Boh. Kolko osob ješť? Suť
tri Boži osoby: Boh Otec, Boh Syn, Boh Duch
svjatyj. Chto tebe sotvoriv? Boh Otec. Chto
tebe otkupiv? Boh Syn. Chto tebe osvjativ?
Boh Duch svjatyj. De uměr za nas Christos?
Na krest'i. Kudy - de pojduť zľi ľude po smerti?
Do pekla de buduť horiti u vičnom ohňu.

Nauči dťitej, oby dobre znalo Otče naš,
Bohorodice Ďivo, Viruju, Desjať Božich zapo-
videj i pjať cerkovnych zapovidej.

Kotroje dťiťa iduči do školy, ne znaje tych
ričej, to velika haňba materi - to ukazuje kraj-
nu nedbalosť materi. Rozkazuj dťitini často o Ma-
teri Božoj, jaka ona krasna i mila. Zavisi dťitiňi na
šyju meďalčik i pouči, ščoby často jeho ciľovala.
Nauči dťitinu koroteňku molitvu: Isuse, Ma-

rije pomôžiť meňi. Totu molitvočku dítina naj často vymovľaje, oby privykla do nej i v každej nebezpečí klikalo na pomoc najsvätjšieho imja Isusa i Mariji. Mnoho materej narikaje, ščo dítä ne choče molitisja i tomu musíť jeho biti, aby molilosja.

Dakotroje dítä spravdi nerado molisja, nerado povinujejsja - sluchaje, ale my vsi radšie robime zle, jak dobre.

Dekoli vinovati tomu sami rodiči. De večer spoľno nemoľatsja, otec i mati ne mnoho davali na molitvu doki buli ješče v svobodnom staňi, tam nečekajte, ščo diti budú mati veliku naklonnosť do molitvy. Ne primušuj dítinu do dovhih molitv, s počatku vystarčalo by; Isuse ľubľu Tebe, Marije pomôži meňi.

Ne dosta lišeň rozkazati ditiňi: molisja a ješče horšie její biti, ščo ne choče molitisja. Opovidaj ditiňi častijše, jak nas Hospod' Boh ľubiť, ščo dľä nas sotvoriv krasnyj svit. Jak ľubiv Isus dítej. Potom zloži ruki dítiny do molitvy, anu skaži Bohu: Bože ja Tebe tak ľubľu. Dítä maje pozerati na Hospoda Boha, jak na ľuboho Otcja, kotroho bojisja rozhňivati.

To naučiť dítinu liš pobožna mati, jak Margareta, kotra pamjataje vse na Boha i dítej vede do Neho.

Veliku pomoc pri vychovaňu dítej dajuť:

Anhely choroniteli.

To suť dobri anhely, kotrym Boh prikazav, oby provadili koždoho čolovika od peršoji minuty žita až do smerti.

I tvojim dítam, choťaj jak chudobnym priznačiv koždomu okremo odnoho ducha nebesnoho, ščoby tobi pomahav, choroniv díta od dijavolskich napastej i davav jemu dobry dumki.

Prihaduj ditiňi často, ščo maje kolo sebe takoho anhela choroniteľa, kotryj jeji vse viďiť, choťaj ty mamko nevidiš. Prosi často sama anhela choroniteľa svojich dítej, ščoby pomahali tobi. Daj z času na čas na službu Božu na jich česť.

Vážny slova sv. Pisma. Sirach. 30.

„Laskaj čado i ustrašiť ťa, ihraj s nim i opečalit ťa. Ne smijsja s nim, da ne poboliši o nem i v posľidok stisneši zuby tvoja. Ne dažd' jemu vlasti vo junosti i ne prezri nevidinia jeho. Slaci vyju jeho vo junosti i sokruši rebra jeho, dondeže mlad jest': da ne kohda ožestiv ne pokoritisja. Nakaži syna tvojeho i dilaj im, da ne v bestudii jeho potknešisja.“

Hore, jak dítina rozpeščena. Vona potrebuje liš zakryčati, zaplakati i uže vse bižitiť služiti dítini. Sv. Pismo porivnuje taku s mo-

lodym nezdalym i nesluchňanym koňom. Koni dobre kormleni buvajuť duže bujni i tak i z dítmi. Čim 'menšie jich i čim menšie terplať, tim bolšie pustujuť. Voni stajuť pravdivymi mitlami svojich roditeľej.

Vážny, až prikry suť ťi slova, ale jesli by rodiči prideržovalisja tych slov, dnešna molo-dež bula by inakša.

Rodiči škodujuť svojich dítnej i tomu dítu ne žalujuť svojich roditeľej. Mamka ne choče, oby dítina plakala, tomu na stary ľita sama od plaču osľipne. Ne buď mučiteľem svojich dítnej, ale ne davaj jim svobodu. Ňikoli ne zvi-dajsja na primir, ščo ty dítino chočeš jisti, ale prošto rozkaži: to i to budeš jisti. Tak i tak zrobiš.

Radše ostrijše.

1925 roku umer v Italiji Petro Juro Fras-sati, molodyj inžinir. V modernom sviťi živ ži-ťem anhela. Sami socialističny gazety „Spraved-livost“ pisali o nem: to buv opravdi muž... To ščo znajeme o nem, je tak nove i tak nezvyčajne, ščo napovňaje poďivom i toho, chto ne maje viry. Molodyj i bohatyj poľubiv ro-botu i miloserdnost. Vyznavav Boha otkryto. On deržav viru za dorohocinnu odežu, kotru nehodiťsja zaminuti iz zvyčaju, abo z ohľadu na ľudej. On nerobiv sobi ničoho z nasmišok ľudej poluobrazovanych i hlupych, kotri jeho

osmivali zato, ščo brav učast na cerkovnych otpravach. Sered zahaľnoji nenavisti, hordosti, požadlivosti, roskošov i vykoristaňa druhich, on živ z viry i posla viry, hovoriv to, ščo čuvstvovav i jak hovoriv tak i robiv. Toj nezvyčajnyj slučaj je primirom z kotroho koždyj može mati chosen - korist. Tak pisali o nem gazety.

Toj molodec bez strachu i bojazlivosti buv primirom dítinskoji ľubvi do materi. On slučav mamku na slovo ne zato, ščoby jeji bojavsja, ale jeji dospravdĭ čestovav. Slovo, želani-je materi bulo jemu rozkazom do posľidnoji minuty žiťa. Vže jak chlopcja nijaka sila ne mohla privesti do toho, oby narušiv rozkaz materi choťaj ona bula nepritomna. Stalosja časťijše ščo rodina vsjakim sposobom choťila jemu dati solodošči, ale chlopec odvažno odklikovavsja na to: mama nepozvolili.

Za mamku išov by i do ohňa. Koli pozdňijše vidiv ščos krasnoho, jeho perša dumka bula: škoda ščo ne je tuj mamka.

Raz dostav pismo od mamki v kotrom miž inšim pisala jemu: Teper ty vže velikij a mene bolše nepotrebuješ. Na to syn odpisav: Žaluju i boliť mene, ščo možete pisati taki nemožlivy riči. Rady mamki vse najľipšoje. Toho roku ja buv daleko od vas. Tuj moh ja poznati, ščo to značit ne mati kolo sebe mamku, kotra use napominaje a večerom pociľuje i daje blahoslovenije. Ľuba mamko otpustiť meňi vsi maly prikrosti, jaki ja vam zapričiniv. Často na vas

dumaju i moľu Āoha, ťĥoby dav vam poťichu, kotru ja nemoľu vam dati, ĥoťaj ťelaju vam to najľipťe.

Tak pisav materi molodyj inľiňir. Moľe neodnoj materi oĉi napovňatťsja slezami, koli podumaje na svoji ĉiti.

Vidiť mamko i tota duľe ostro vychovala svojeho chlopcja. Ĥoťaj mali vseho dosta, davala jemu i jeho sestriĉci cukriki ľiťe zridka i podobno. Privykala jeho znositi zimu, horjaĉoť - teplotu. Koli bula z ĉiťmi v kupeli i veĉer druhi bohatty ĉiti iťli z rodiĉami na moroľenoje i muziku sluchati i podobny zabavy ĉiťam mily, mati dala rozkaz po veĉeri: „Teper do cerkvi pomolitisja a potom spati.“ ĉiti znali, ťĥo jak mati skaľe: ņi, potom ne pomoľuť aňi slezy, aňi uporĉivosť.

Do 15-ho roku ĉiti ne mali ņijakoj slobody. Pozeraj. Z takuju rozumnoju ostroroľnosťu vychovala sobi syna tak dobroho. A ty z peťĉeňem vyhodujeť (biĉ) korbaĉ na sebe... Horko ĉiťam, kotry mali vse, ťĥo ĥoťili.

Jak stanutťsja ĉiti svavolňymi?

Ivan Kurt ľiv z svojeju paňiju desjať rokov v bezĉitnom supruľestvi. Koneĉno priľťov na veliku radoť na svit malyj Jindrich Kurt. Rodiĉi dumali ťĥo povinni zrobiti vse moľľivoje. ľiť ťĥoby jak najľipťe staralisja o odinokoje ĉiťa. Ne ľiťeň rozpeťtili jeho, ale postanovili sobi,

ščo popuštať jemu u vsem, aby to miloje diťa ne serdilosja.

Koli za čims sjahalo, musilosja jemu dati. Prinesli jemu psa i mačku, davali jemu vse pokušati, ješče i nož i vilku, koli za nimi sjahav, ale napereď uhpali jich do pochvy. Koli jemu šcos neodobalosja musilo buti zaraz oddale-noje; tri služnicy odohnali, bo dumali, ščo chlopec ne može jich vystati.

Potom začav malyj Jindrich bihati, ale ne tudy kudy choťili jeho vesti, ale tudy de jemu zachotilosja.

Hu, hu, hu! kričav a ťahnuv ruku, svo-jeji pistunki kudy sam choťiv a ona musila jeho nasľidovati. Tak prochodžuvavsja za hodinu z komnaty po domi, dvori, zahorodia oďty po vsich schodach hori až na najvysšyj pod. Raz bula otvorena pivnica, zaraz choťiv iti tudy a koli služnicja boronila, začav kričati na cile horlo. Buď ticho, skazala služnicja, v pivnici je ťma. Chodi pojdeme id kurjatam. Divis Jindrišku na toťi poslušny kurjata. Cir, cir, choďiť sjuda kurjata k Jindriškovi. Ale to ničoho ne pomohlo, Jindrich ťahnuvsja do zadu, kričav, dupkav - a jakraz pribihla mamka. Ščo stalosja, ščo stalosja? klikala. Ščo zrobila znovu tota hlupa osoba?

Zovsim ničoho, paňi Kurtova. Malyj Jindrich choče iti do pivnici a to preciň nemožno - diviťsja liš ščo robiť. Nemožu jeho vže zder-žati.

Dajte meňi dĩa! Zapaliť svitlo, potichi! potichi Jindrišku. Do pivnici chočeš iti? Tak, tak.

A tak išli do pivnici. Na kožde jeho slovo pozeralosja, jak na rozkaz, kotryj musiť buti spovnenyj.

Koli jemu davali pri stol'i stravu, išlo to zvyčajna tak: To nechoču. A ščo chočeš do-roheňkij? Choču z toho malo! Tuj maješ Jindrišku tuj! Se takož ne smakuje meňi! Ňi? Ščo by smakuvalo tobi? Choču řisto! Uspokojsja. Zavtra napeču spravdi duže dobryj kolač. Ale ja choču řisto. Ščo začneme z toju d'itinoju? Katerino, tuj maješ hrošy, prinesi jemu jakes řisto! - Tuj maješ malpo řisto! Spokojnyj jes? Tak! maju žaždu. Bidne dĩa! chočeš piva, abo vina? Kavu choču. Ne hotova ješče. Naklaďiť skoro ohňa kavu variti. Ticho! Ticho! Kava zaraz bude? Zaraz, zaraz. Ja ne choču kavu, choču pivo! Tuj je! To ne moj stakanpohar! Pozerajte jake mudre to dĩa! Podumajte sobi, zaraz znaje, ščo to ne jeho stakan. Tuj maješ Jindrišku svoj stakan!

A jak to išlo pri stol'i, tak to išlo use. Oďah, spaľna, služobnictvo, tovarištvo, vse musilo buti vybrano po jeho voľi. Teper je vže povnol'itnyj a maje imja:

Kurt. Vže triraz zminiv byvaňa — kvar-tiru. Odu paňiju zamorduvav až do smerti a druha nedaleko je od smerti. Služnicy maje

do roka zvyčajno čtyri až šisť a on sam jesli ja dobre zamitiv, ťažko bude žiti ješče dva roky.

Cilyj svit jemu ne po đaci a to by čolovika spravdi umorilo.

Uvažaj, oby ty ne strativ povahu u dıtej.

Poznakomit dıtej z vašimi ošibkami i strati-
te u nich povahu. Živ kolis muž, kotryj mav
totu ošibku, ščo vse koli vypiv sklanku vina,
molov bez rozđumovaňa vse, ščo jemu slina na
jazyk prinesla. Často tak zabuv za sebe, ščo
hovoriv o vsich svojich dıtočich dılach i hlu-
postach. Dobre nepopukavsja od smichu, koli
prijšlo jemu na rozum, jak buvši šče chlopcem
zaliz do mamčinoji komory, de mala odložený
jabloka; jaki neporjadki robiv iz svojimi tovari-
šami i jaki hluposti zrobiv na svojich dorohach
v toj abo druhoy korčmi.

Jeho dıťam opovidaňa tak podobalosja, ščo
často ne dotknulisja aňi noža, aňi vilki, zabuli
jisti, liš ščoby nestratili aňi slovečko. Koli to
zamitiv, zmirnivsja malo i skazav: takij je čo-
lovik, koli je molodyj! Molodosť radošť.

Đity vidili, ščo oni molodi suť, dumali, ščo
i oni majuť tak robiti i pozvoľali sobi vystupy,
kotrych dopustivsja otec, ba šče i bolše. Koli
jim otec to zakazovav zle pochodiv, bo dıti du-
mali sobi a chiba ty buv ľipšyj!

Nekaraj odno a ne chvali drukoje.

Paňi Anna bula u svojich postupach trochi nahla. Koli dakotroje d'íťa ščos zabulo, ostro vystupila proti neho, poťahla jeho za volosja i dobre vybila. Koli vže bula utomlena sila sobi na krislo, dalasja do dovhoho propovidaňa a potom perejšla na druhoje d'íťa, kotroje tođi nedostalo a deržala nad nim peresolenu pochvalu.

Ščoby to pojasniti, ukažu tuj malyj primir.

Katerina, její najstarša doňka bavilasja raz z vodoju. Puščala na vodu kusniki dereva a hovorila, ščo to suť korabli a tak radovalasja tomu. Potomu choťila jimati, uchpala ruki až vysše loktej do vody a koli ulovila kaminec abo kusnik želíza, klikala na svoji prijateľki: divi ja ujimila rybu; tuj maju koropa, tuj pstruha! Pri toj zabavi tak zmačalasja Katerinka, ščo z plaťa její cjapkało. A Christina kotrij spodobalosja mučiti vorobciv molodych, ne bula učasniceju v zabavi z maloju Katerinkoju i tomu zostala sucha.

Tođi ujimila paňija mokru Katerinku a zaraz hup, hup a vže dostala dvi porjadni po holovi. Zlovila její za volosja i řahnula do komnaty, daskolko minut řahnula její ješče za volosja, potom upala do operajučoho krisla i začala do neji promovu.

Ti bezboha ditino! Čolovik maje z toboju lišeň haňbu a zlošť. Ja tebe toľko vychovuju a vsjo daremno. Choťaj kolko by ja hovorila a

to ničoho ne pomože. Ty porosja. Dnes odahnu-
la ja na tebe čistu spidničku — a jak vyzeraje!
Fuj! Ja by haňbilasja, jesli by ja bula d'itinoju
porjadnych rodičov a tak pohano by ja spravo-
valasja. Ale choťaj možu pochvaliti Kristinu! Ja-
ka ona čista, jak by jeji mačka olizala. Znaje na
sebe uvažati. Tota ňikoli v žiťu ne zrobiť taki
hlupi riči jak ty. Chodi sjudy moja Kristinko,
naj pociľuje tebe. O Katerinci nechoču vže ani
čuti, z mitloju vyženu jeji.

Ale koli na druhyj deň Kristina nezrobila
ščos po d'aci mamčinoj, te same čekalo jeji ščo
poperedňoho dňa Katerinku a za vzorec sjohod-
ňa bula vže včera nedobra Katerinka.

Ne znaju jakij namir mala paňi Anna pri
sem svojem povedeňu vzhľadom d'itej. Jesli toj
namir mala, ščoby svarilisja meži soboju jeji d'i-
ti, to sim sposobom pevno to osjahla.

Tak buli odno na druhoje rozhorčeny, ščo
očami buli odno druge prokololi. Pochvalena d'i-
tina hñivalasja na karanu d'itiny, ščo зробilo ma-
teri toľko zlosti a d'ita pokaranoje stratilo ocho-
tu, ščo sestra, kotra ne bula o ňičo lipša bula
tak vychvalena.

Porady.

Pri nahorodžuvaňu a karaňu d'itiny majeme
vzjati do ohľadu, ščo d'ity pravda šče maly suť,
ale i oni suť ľudski jestva. Oni žijut svojim
okremišňim žiťem. Pered Bohom oni taksamo

majúť veľikoje značeniye jakraz tak, jak i dospílyj čolovik. Oni jakraz tak' čuvstvujutsja buti ľudmi jak i my.

Koli dítina nenarokom zrobit' ščos, ščo nam je po daci, abo môže i na škodu, môžeme ji lahodnymi slovami poučiti na boľšu ostorožnosť, ale škoda jeji hrubymi slovami odstrašiti od sebe — bo tym sposobom stratime doviriye u dítiny. Tak treba postupati a otpustiti holovno todi, koli dítina mala dobryj namir, ale ne udalosja jeji ščos. Tuj ľipše bula by na misťi počicha, jak kara, abo bitka.

Rodiči a vychovateľi majúť učasť brati v radosti a v smutku dítej. Choťaj koľko majeme svojej vážnoji praci, musime najti sobi času i terpelivosti pohovoriti i buti z dítmi; tak zyskajeme a ne stratime doviriye, ľubov.

Ne davajme pervenstvo odnoj ditiňi pered druhoju. Dita ne môže za to, ščo ono je chlopec, abo dítvčinka, sposobnoje do praci, nauki, abo menše sposobnoje. Aňi z toho ne môže, ščo nedostalo od Boha takij vzrost, silu, krasu, jak druhi naši, abo čuži dity. Postupovaňa tomu protivne malo by zly nasľidki. Diti by začali svaritisja mezi soboju i znenavidili by odňi druhich na cile žita a pozdňijše vykidovali by to rodičam na oči. Koľko raz stalosja v žitu, ščo dity rodičami a bratami, abo sestrami neoblubleny stanuť rodičam oporoju na stary dňi.

Netreba dítej strašiti z Bohom, z otcem, z mamkoju, z svjaščennikom, z učitelem, zo

školojou. Radšie priučovati do toho, ščoby z ľubvy do toho Boha, z ľubvy do otcja, z ľubvy do materi zderžovalisja od zlych ričej. Ščoby zmahalisja zrobiti po ďaci otcja duchovneho, učiteľa, oby naučilisja pozerati, dumati na toťi osoby a na školu z ľubvi.

Chto maje porozumiňa dľa radostej a boľiznej dítiny, toj zyskaje jich serdcja, do toho obernuťsja diti z dovirijem i u važnijšych spravach žiťevych.

Rodiči a vychovateľi najľipše roblať, koli dítam vse hovorjať pravdu, potom dítina navykne viriti jim. O sem aňi ne treba by hovoriti. Koli dítina raz zamitiť, ščo jeji bula skazana nepravda boľše nedovirjaťe.

Koli otec, abo mati dakoli musať pohrozitisja, svoju pohrozu musjať dekoli i podperti i d'ilom, to jeť perevesti. Koli obicajeme dobrym nahorodu a meňše dobrym karu, to treba i doderžati: inakše diti uviďať, ščo nahoroda a kara ne posľa zasluhi jeť a toďi ne buduť mati uspitch ani naši obicjanki, aňi naši pohrozy.

Dakoli treba nam zamišatisja i rišiti spory d'itej. V takich slučajach treba riči dobre pere-divitisja, ĵakby vysľiditi a potom vypovisti sud.

O ľuďach — susidach, krevnych, nastojateľach, chudobnych, mertvych a hrišnikach —pered dítmi treba hovoriti oberežno, z ľuboviju christijanskoju. Inakše sami buli by my vynovati, ščo diti navyknuť koždoho odsuditi, vysmijati.

Ďitej treba učiťi, ščoby rado odpustili odno druhomu, ščoby ne mstilisja nad chudobojou (maržinoju), aňi nad druhimi dítmi, ščoby ne privykli svoju zlosť vyjaviti — vypovniť nad dačim. Treba jich učiťi, oby znali škoduvati majetok svoj a čužij, škodu zaboroniti, odstraniti, vďačno pomahati koždydomu. Treba ukazati na to, jaka škarična rič je radosť iz škody druhoho, zavist', nenavist'; ščo voľa Boža rozpoložila iz zemskimi ričami nerovno, odňi majuť meňše, druhi dosta, treťi šče bolše. Koždyj maje buti spokojnyj iz svojim položenem. Možeme zmahatisja, ba navit' treba, ale u vsem oddatisja Božoj vol'i.

Boh je naš ľubyj nebesnyj Otec, z ľubvy do Boha kotryj nam vsjo dobre dav a dať, majeme žiti vže od dítinstva z koždym u Božom miri.

Vplyv materi.

Fridrich Ozanam, profesor na univerziteťi v Parižu zvyk hovoriti: Ščaslivyj čolovik, komu Hospod' Boh dav svjatu maťir, jak meňi. Je-piskop Ketteler kazav: Christijanska mati je neizmirimá laska Boža.

Duže ščaslivoje dít'a, kotroje d'ijсно maje christijansku mamku. Vychovaňa čolovika zaveršitsja z bolšoj časti v peršich šisť rokach na loňi materinskom. Ščo pozdňijše rozvijetsja z dítiny, — to jemu zaskipla do serdcja zaraz na

počatku mati. — Vražiňa, kotry nábrala mjaheňka, vrazliva d'itoča duša ješče i v najstaršom vici ostanuťsja; stanuťsja jak by druhoju prirodiju - naturoju čolovika a vže nezniknuť.

Choťaj mati vže davno spočitaje v hrobi choťaj iz synom trjasuť žitevy buri, choťaj može i viru i moralnosť stratiť: pojavuťsja obraz pobožnoji materi i poprovadiť jeho nazad na dorohu viry i pobožnosti. Žony nebudovali veliki chramy, nevyhrali bitvy, ale zato odno je jich vlasnoje: vychovali nam česnych ľudej, pobožnych, virujučich, šťastlivych, dobrych synov i dočok.

Vplyv materi na d'itinu je, jak ticheňkij doždik na vesni. Jak za nim vsjo roste, koli ticho bez perervy pade za deň! Podobno d'ijsno christijanska mati zasklipľuje do duši d'itiny viru, česnosť, ľubov do Boha i ľubov do bližňoho.

Jeji vlastnoje primirnoje žita čistoje, jeji dobrotlivost', nižnoje serdce, ľubov i hluboka pobožnosť - to jeť jeji holovna sila.

Koli otec prikazuje, d'itina počuje ostrotu zakona i silu otcevsku: to budiť uporčivost' — upertost'.

Koli mati napominaje i povzbudžuje, zakon Božij zasklipľuje, holosom ľubvy zyskaje serdce.

Tomu veliki muži radi mali i do smerti v pamjati deržali svoji mamki - oni znali, ščo bez dobroji materi ne stali buli velikimi.

Pisňa ko Bohomateri.

1. Mati prečista, Mati svjatijša, - nad vsjaku svjatosť o najčistijša. - Nad soncja jasnosť triči jasnijša. - Nad lilij nižnosť stokrat nižnijša. - Krasoty vsjakoj krasa pravdiva, - pre-neporočno začata Ďivo.

2. Vidiť Ťa nebo i podivľaje. - Otec ne-besnyj vincem vinčaje. - Božij Sym Materoj Ťa nazývaje. - Duch svjatyj v strujach laski kupaje. - A Tvoja slava nad vse jasnije, - pre-neporočna Ďivo Marie.

3. Anhelov chory slavu spivajuť, - muče-niki vse proslavľajuť. - Svjati do Teba molby zvertajuť. - Nebes vsi sily vraz zveličajuť. - Blahosti blahosť, nadij nadiju - Preneporočnu Ďivu Mariu.

4. V ohňu dočasnim duši stradaľni - do Tebe vzosjať oči pečalni. - V mukach spivajuť pisni pochvaľni, - čtoby proviny usi ostaľni. - Ty jim prostila, čtoby proslavľati - Preneporočnu vse mohli Mati.

5. Bačiť Ťa sonce teple i jasne, - pri Tvojim blesku jakoby hasne - i zabuvaje na svitlo vlasne. - Velične sonce šťasne i krasne, - zmiňajesj v rizu čtoby zoďahati - preneporočnu Ďivu i Mati.

6. Misjac pod stopy Tvoji z zorjami, - klonitsja, hasne pomiž lučami Tvojej slavy. - Pod nebesami vozduch šepoče timi slovami: -

Ó neporočna, o proslavlena - Marie čista —
blahoslovena.

7. A ves rod ľudskij z ščasta slezoju - sercem i slovom, duchom, mol'boju, - virnyj nadijnyj, silnyj ľubovju, spivaje nyni: - Hospod' z Toboju! - Slava Marii - Slava! - Osanna, Tobi Prečista - iz vsich Izbrana.

8. Mati Prečista! V každoj chvilini, - na každim misci, v každi hodini. - V lichij či dobrij sud'bi premini, - vo viki vičny - vsehda jak nyni pozvol', - čtob svit ves moh proslavľati Ťa, - neporočno začata Mati.

Molitva materi.

Bože Otče vičnyj, ukripi mene slabu ženu, čtoby ja vychovovala svojich ditej tak, čtoby voni buli Tebi milymi.

Syne Božij, Mudrosti nekonečna, prosviščaj mene neumnu, čtoby ja naučila svojich ditej pravdivoj mudrosti, kotra zaležiť v tom, aby voni bojalisja Boha. Duše svjatyj napoľni mene svojeju ľubovju, čtoby ja ditej svojich ľubila svjatoju ľubovju, jich ot zloho otučovala, napominala, karala i ko vsemu dobromu priučovala.

Isuse Christe daj, čtoby ja svojim dítam svitila dobrym primirom svojeju terpelivostiu, pobožnošću i vsimi christianskimi česnotami.

Prečista Divo Maria, Tebi odporučaju sebe i svojich ditej, beri nas laskavo pod svoj mate-riňskij pokrov i moli o nas Syna svoho Isusa Christa.

3 raz Bohorodice Divo za ditej.

Pečatali pozvolajetsja. O. Haderka, protoihumen Č. sv. Izb. Praha 29. IX. 1937. S odobreniem i blahoslove-niem Provitelstv eparchii Mukačevskoj i Praševskoj
† Alexander, † Pavel. 30. IX. 1937.

„Blizše ko Christu,“ religijny uvahy. Vychodiť ne-pravidelno. Cina odnoho sošitu 50 h. Izdaje Reko-lekciyjnyj dom Hlučin, Slezko. Telefon Hlučin 33. Pošt. šparkassa č. 39.556. Provadiť O. Musil Č. sv. Izb., Michalovce. — Otvičatelnyj redaktor Joann Miekisch v Hlučině. — Pečatala Typia, M. Ostrava, Tešinska 21.